

שמחה מתוך ייסורים

תניא לקוטי אמרים | פרק כו

טוב גלוי, טוב נסתר

השמחה היא הדרך לעבודת ה' בשלמות. היא מזרימה חיים בעבודת ה', ונותנת לאדם כוח לגבור על הרע שבקרבו. אך לעיתים נראה כי החיים אינם מאפשרים את השמחה הזאת. כל אדם נאלץ להתמודד מפעם לפעם עם טרדות, דאגות ותחושות כאב, בעיקר סביב שלושת הצירים המרכזיים של החיים: "בני, חיי ומזונ". כלומר: פריון וגידול ילדים, חיים ובריאות ופרנסה. בזמנים כאלה נראה שאין אפשרות לעבוד את ה' מתוך שמחה אמיתית וכנה, הלב מלא צער וכאב ואין בו מקום לתחושת השמחה.

אולם חז"ל מלמדים אותנו ש"חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה". משמעות הדבר היא שיש לקבל את הרעה בשמחה. איך זה ייתכן? בעל התניא מבאר שהשמחה אינה מחליפה את הכאב ומוחקת אותו, אלא עולה מתוכו ומגיעה מן ההתבוננות בשורש של הקושי והייסורים.

ה' יתברך, באהבתו הגדולה, מביא על האדם את הטובות ואת החסדים, וגם את הצער ואת הייסורים. המאורעות הטובים, הנעימים והמשמחים שעוברים על האדם מגיעים מן הטוב האלוקי שבעלמא דאתגליא (העולם הגלוי), ולכן הטוב שבהם גלוי ומורגש. לעומת זאת, המאורעות הקשים והמייסורים מגיעים מן הטוב האלוקי שבעלמא דאתכסיא (העולם המכוסה, הנסתר), ולכן הטוב שבהם נסתר והאדם אינו חש בו. באופן טבעי, הכאב והייסורים מביאים איתם תחושת ריחוק מה'. ההסתרה גורמת לאדם לחוש דחוי ומנותק, אך למעשה דווקא בה יש מפגש עם אור אלוקי עליון יותר.

השפע האלוקי שמגיע מעלמא דאתגליא הוא שפע מצומצם, שהמציאות המוגבלת של העולם הזה מסוגלת להכיל אותו, והוא ממלא אותה חיים, שמחה, חסד ואור. עלמא דאתכסיא, לעומת זאת, הוא עולם נעלה יותר מעלמא דאתגליא, והטוב האלוקי שבו הוא גבוה כל כך, עד שהכלים המוגבלים של המציאות אינם יכולים להכיל אותו. המפגש בין הטוב האינסופי העליון ובין העולם התחתון מגלה את

החיסרון של המציאות, את הסופיות והמוגבלות שלה, ואת חוסר היכולת שלה לבטא את מה שמעבר לגבול ולצמצום. הגילוי הזה בא לידי ביטוי בקושי, בכאב ובייסורים.

שמחת קרבת ה'

האמונה שהשורש והמקור של כל המאורעות הרעים הוא בטוב האינסופי של ה', שמופיע בעולם הזה בצורה נסתרת, מולידה שמחה שאינה סותרת את הכאב אלא מתעלה מתוכו. זוהי שמחה בעומק המפגש עם ה', שמחה על נצחיות הקשר שבין האדם לה' ועל כך שהקשר הזה אינו מצטמצם במגבלות העולם הזה אלא מתעלה עליהן.

על כך אמר דוד המלך "כי טוב חסדך מחיים". יש שמחה עמוקה יותר משמחת החיים, והיא השמחה שבקרבת ה', מקור החיים. הקושי והייסורים ממעיטים אמנם את שמחת החיים של האדם, אך הם נותנים לו הזדמנות לשמוח במפגש יוצא דופן עם ה'. אנחנו איננו רוצים כאב ואיננו מייחלים לו, אך כאשר הוא בא עלינו, אנחנו יכולים לגלות את קרבת ה' המיוחדת שבאה איתו.

המפגש עם הטוב האלוכי הבלתי מוגבל יתממש באופן שלם לעתיד לבוא, כאשר האור האינסופי שבעלמא דאתכסיא יאיר ויתגלה לעין כול, והחמה תצא מנרתיקה. בעולם הזה החמה נמצאת בתוך נרתיק אשר מצמצם את אורה ומכסה אותו, אך לעתיד לבוא היא תצא ממנו, והאור המכוסה יאיר לעולם כולו. האפשרות היחידה של האדם להיפגש בעולם הזה עם משהו מהאור הנשגב הזה היא דווקא בחשכה ובהסתר. קיומו של הצל מפגיש אותנו עם המגבלה של האור הקיים בעולם הזה, עם המקומות שאליהם האור אינו מצליח להגיע, ובעזרתו אנחנו מבינים שהאור המוכר לנו הוא רק כיסוי לאור עצום ואינסופי, שעתיד להתפשט ולהאיר בלי גבול ומידה.

כאשר אדם שמח על קרבת ה' הבוקעת מתוך הייסורים, יש בכך מן הטעם של השמחה האינסופית שתהיה לנו בקרבת ה' לעתיד לבוא. לכן אמרו חז"ל "ושמחין בייסורין, עליהן הכתוב אומר 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו' (יומא כג, א). אהבת ה' שמתגלה בשמחה מתוך הייסורים שייכת לאור המופלא של "צאת השמש בגבורתו".

ההתבוננות על משמעות הייסורים מעוררת רגשות מעורבים. אנו לומדים להכיר את העוצמות של קרבת ה' המתגלה במקומות אלו, ואף לשמוח בייסורים אם ח"ו באו עלינו, אך אף על פי כן אנו מצפים מה' לטוב גלוי ששייך לעולמנו, גם הקדוש ברוך הוא מצפה שאת הטוב הזה נבקש ולא את הטוב המוסתר בתוך ייסורים.

וְהִנֵּה, עֵצָה הַיְעוּצָה לְטֹהַר לְבוּ מִכָּל עֵצָב וְנִדְנוּד דְּאַגְהָ מִמְּלֵי דְעֵלְמָא [מענייני העולם], וְאַפְלוּ בְּנֵי חַיִּי וּבְמוֹנֵי [בנים, חיים ומוזנות]

מודעת זאת לכל מאמר רבותינו-זכרונם-לברכה: "כְּשֶׁשׁ שְׂמֵיבְרַךְ עַל הַטּוֹבָה כּו" וּפְרָשׁוּ בְּגִמְרָא: "לְקַבּוּלֵי [ולקבל] בְּשִׂמְחָה", כְּמוֹ שְׂמֵחַת הַטּוֹבָה הַנְּגִלִית וְנִרְאִית בִּי גַם זֶה – לְטּוֹבָה, רַק שְׂאִינָה נְגִלִית וְנִרְאִית לְעֵינֵי בְּשֵׁר

כי, היא מ"עלמא דאתפסיא" [מהעולם הנסתר] שלמעלה מ"עלמא דאתגליא" [מהעולם הגלוי]... ולכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה, כי "השמחים ב'סורים - עליהם הפתוב אומר: ואוהביו כצאת השמש בגבורתו"

כי, השמחה היא מאהבתו קרבת ה', יותר מכל חיי העולם הזה, כדכתיב: "כי טוב חסדך מחיים וגו'"

וקרבת ה' - היא ביתר שאת ומעלה לאין קץ ב"עלמא דאתפסיא" [בעולם הנסתר] כי "שם חביון עזו" ו"יושב בסתר עליון"

ועל כן זוכה ל"צאת השמש בגבורתו" לעתיד לבא

שהיא יציאת חמה מנרתיקה, שהיא מכסה בו בעולם הזה, ולעתיד - תתגלה מכסויה

דהינו, שאז יתגלה עלמא דאתפסיא, ויזרח ויאיר בגלוי רב ועצום לכל החוסים בו בעולם הזה ומסתופפים בצלו, צל החכמה שהוא בחינת צל ולא אורה וטובה נראית, ודי למבין.

שאלות לסיכום ולחזרה:

1. מהיכן מגיעים לאדם החסדים והשמחות?
2. מהיכן מגיעים לאדם הקשיים והבעיות?
3. מה פירוש "כי טוב חסדך מחיים"?
4. מה הקשר בין שמחה ב'סורים ובין יציאת החמה מנרתיקה?